

OZIVLJAVANJE HERCEG-BOSNE

Author: [Amra Kebo](#)

Bosansko hrvatski ekstremisti zele da ponovo ozive njihovu mini-drzavu koja je postojala tokom rata u Bosni uprkos medjunarodnoj zajednici

Bosansko-hrvatski ekstremisti prete da ce uspostaviti zasebnu mini-drzavu ukoliko medjunarodna zajednica ne povuce kontroverzne izmene izbornog zakona.

Na sednici Hrvatskog narodnog sabora, HNS, koja je odrzana prosle subote u Mostaru, poslanici su podrzali poziv Anta Jelavica za stavarnje zasebnog hrvatskog entiteta.

To znaci da se Hrvati razdruzuju iz Federacije BiH, koja je potvrđena Daytonskim mirovnim sporazumom.

"Ukoliko oni [medjunarodna zajednica] ne budu odgovorili na nase zahteve, mi cemo nastaviti sa nasom samoupravom", rekao je Jelavic.

Osnovni zahev HNS je da medjunarodna zajednica povuce "protivustavnu odluku o nacinu izbora zastupnika u Dom naroda parlamentarne skupstine Federacije BiH".

Takodje, HNS zahteva da Bosnjaci i Srbi postuju ravnopravnost hrvatskog naroda kao i princip pariteta, rotacije i konsenzusa u svim zajednickim telima i institucijama.

Ukoliko se u roku od 15 dana ne budu ispostovali zahtevi HDZ-a izneseni u programskoj deklaraciji docice do stvaranja zasebnog hrvatskog entiteta.

Rec je o odluci koja je donesena pre pocetka opstih izbora 11.novembra 2000.godine, prema kojoj su izborni zakoni izmenjeni da bi se biracima omogućilo da glasaju za kandidate u Dom naroda u parlamentu Federacije, bez ozbira na njihovu nacionalnost.

Ovim zakonom direktno je ugrozen primat HDZ-a, jer je otvorena mogucnost da mogu biti izabrani i Hrvati koji ne pripadaju HDZ-u.

Od izbora HDZ bojkotuje sve institucije, a umerene snage uz pomoc medjunarodne zajednice uspele su da se, uprkos tome, u neke zajednicke institucije izaberu Hrvati iz ostalih politickih partija.

To je dovelo do besa pripadnike HDZ-a, koja je kao apsolutni favorit medju bosanskim Hrvatima, osvojila je preko 70 odsto glasova onih koji su izašli na izbore. HDZ sebe dozivljava kao zastitnika hrvatskih interesa u Bosni i Hercegovini, a odluke medjunarodne zajednice, direktnim ugrozavanjem tog interesa.

Jelavic je u Mostaru rekao: "Hrvatski narod nije jednakopravan u BiH s druga dva naroda. Na takav položaj mi nemamo pravo pristati i necemo nikada bez obzira na sve otvorene pretnje sankcijama dijela medjunarodne zajednice".

Samoproglasenje hrvatskog entiteta dolazi u trenutku kada je u BiH konacno uspostavljena umerena vlada na nivou drzave, u koju su usli predstavnici deset partija iz Alijanse za promene.

Takodje, na federalnom nivou izabrani su predsednik i potpredsednik Federacije, obojica iz Alijanse, a formirana su oba skupstinska doma, ali bez predstavnika HDZ, sto je uradjeno uz saglasnost medjunarodne zajednice. U tim domovima su Hrvati koji nisu iz HDZ-a.

Plan o posebnom entitetu je svakako brizljivo pripreman. Hrvatski administrativni entitet bi imao vladu, zakonodavna tela i autonomne finansije. Teritorija koju obuhvata ovaj entitet iste je velicine kao mini-drzava Herceg Bosna koju su Hrvati stvorili za vreme rata.

Potpredsednik HDZ-a Marko Tokic imenovan je za predsednika novog hrvatskog entiteta. Ivo Andric-Luzanski, takodje iz HDZ-a i do nedavno potpredsednik Federacije BiH, imenovan je na mesto potpredsednika zakonodavnog veka.

Zakonodavno vece donosi budzet samouprave, kao i druge propise potrebne za finansiranje. Inace, ova mini-drzava finansirace se iz javnih prihoda kao sto su carina, porezi i doprinosi, a sediste joj je u Mostaru. Nova drzava ima svoj grb, zastavu, pecat i druge simbole. Sluzbeni jezik joj je hrvatski, a pismo latinica.

Nije tesko objasniti zasto dolazi do radikalizacije HDZ u ovom trenutku. Ova partija vodi ogorcenu bitku za opstanak. Iako je na generalnim izborima dobila apsolutnu vecinu, to je zapravo tek polovina glasova koje je ona osvojila od izbora 1996.godine. Posle smrti Franje Tudjmana i smene desnice u maticnoj Hrvatskoj, prestao je blagonaklon odnos prema ovoj partiji.

Pritisak medjunarodne zajednice na jacanje centralnih institucija bosanskih vlasti zadire u interese HDZ . Upravni odbor vijeca za implementaciju mira se opredelio za jacanje centralnih institucija drzave. Ta odluka se vec pocela primenjivati, formirano je Vijece ministara, povezuju se drzavna granicna sluzba, ocekuje se formiranje drzavne policije.

Sve sto su predstavnici HDZ-a preduzimali u poslednja tri meseca, od kada traje blokada institucija u BiH, dozivljava se kao otvoreni izazov medjunarodnoj zajednici. U Sarajevu se ocekivalo da ce medjunarodna zajednica da kazni HDZ zbog direktnog kršenja Daytonskog sporazuma. Dosadasnje reakcije predstavnika medjunarodne zajednice bile su, medjutim, veoma mlake.

Predstavnici medjunarodne zajednice odlucili su se za izbegavanje konflikata sa HDZ, ne zeleti da eventualnom zabranom, doprinesu popularnosti stranke i njenom mucenickom oreolu.

Wolfgang Petritsch, Visoki predstavnik medjunarodne zajednice, uoci sastanka u Mostaru, zapretio je nedefinisanom kaznom HDZ-u, ukoliko dodje do formiranja paralelnih institucija.

Medjutim, nakon usvajanja ovih zakljucaka HNS, Kancelarija visokog predstavnika objavila je kako Antu Jelavic smatra "licno odgovornim".

Portparol OHR-a, Chris Bird je porucio da medjunarodna zajednica nece tolerisati prijetnje, ali nije bio jasan sta ce uraditi ako za 15 dana mini-drzava pocne da funkcioniše.

Slucni tonovi dolaze i iz OSCE-a, ciji je portparol Luke Zahner izjavio da nece doci do izmena pravila i propisa o izboru clanova Doma naroda federalnog parlamenta, sto je zahtevala HDZ. Rok od 15 dana OSCE

smatra nevaznim, jer "nelegalna tela ne mogu davati nikakve rokove".

U diplomatskim krugovima u Sarajevu spominje se kaznena politika protiv lidera HDZ i celnika novouspostavljene administracije: od zabrane putovanja u EU, preko oduzimanja hrvatskih pasosa.

"Vecernji list", novine iz Hrvatske, objavio je da je jedan medjunarodni zvanicnik u Sarajevu, koji je zeleo ostati anonimn, izjavio da su u toku pripreme zabrane stranog ulaganja u ovaj entitet, zatvaranje stranih preduzeca lociranih na ovom podrucju kao i blokiranje racuna preduzeca koja su pod kontrolom HDZ-a.

Opste je uverenje da su ove mere preblage, medjutim, za ostrije sada vise nema politickog prostora. Svakako su i zakasnele, pa je medjunarodna zajednica stavljena u mat poziciju.

Amra Kebo je redovni dopisnik IWPR.

Location: Croatia
Bosnia and
Herzegovina

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/ozivljavanje-herceg-bosne>